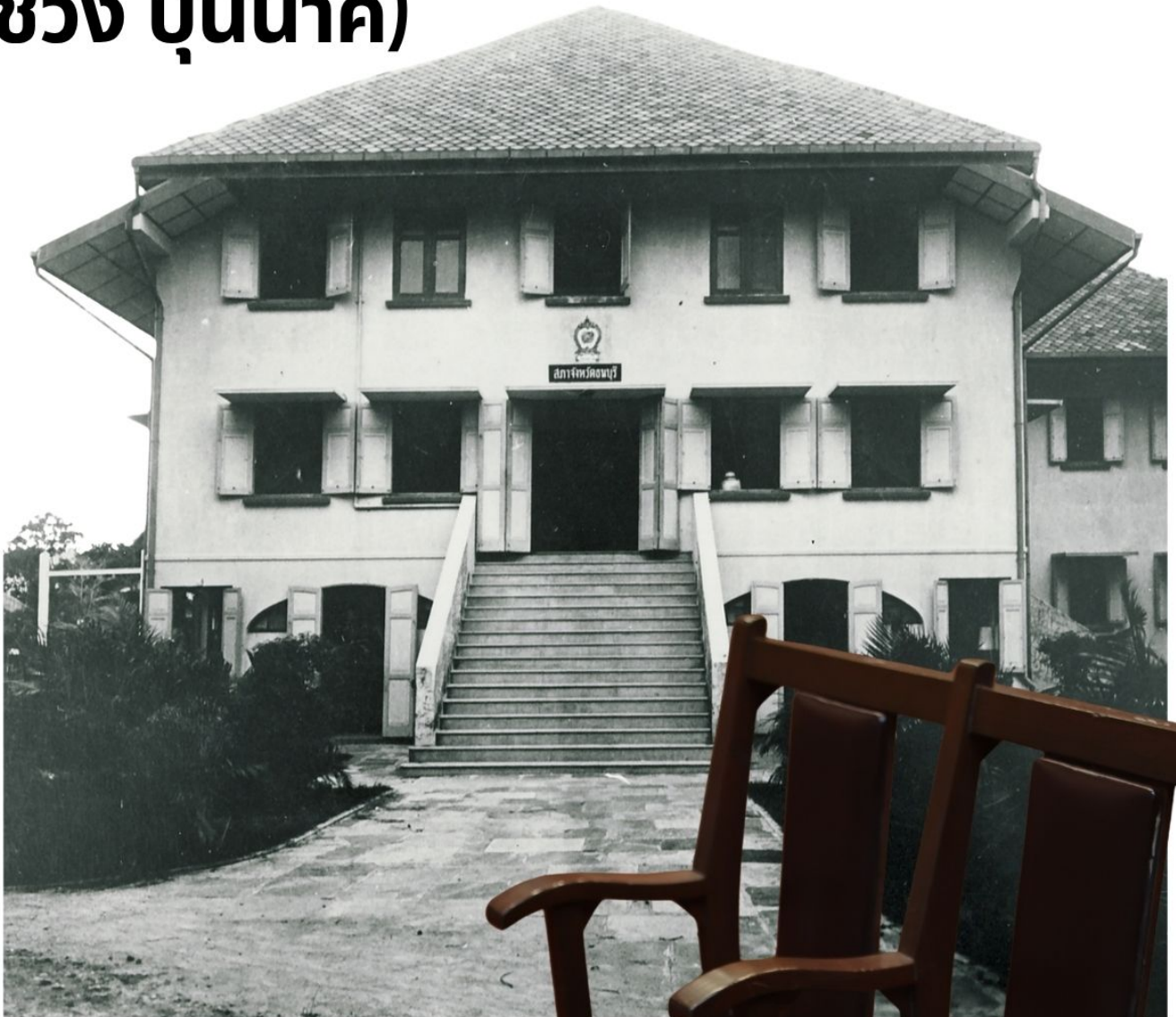

โรงละคร
ศรีสุริยวงศ์
(ช่วง บุนนาค)

ย้อนรอยสถาปัตยกรรม 2475 : จากศาลาเฉลิมกรุง
สู่ “โรงละครศรีสุริยวงศ์”
เพชรเม็ดงามแห่งศิลปะการแสดงฝั่งธนบุรี

โรงละคร ศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค)

เมื่อปี **พ.ศ. 2475** หน้าประวัติศาสตร์ไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และการเฉลิมฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ครบรอบ 150 ปี แต่ในมิติของงานสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม ปีนี้คือหุ่ดหมายสำคัญที่ก่อกำเนิดพื้นที่แห่งการแสดงที่ล้ำสมัยที่สุดของยุคถึงสองแห่ง ที่ตั้งคู่ขนานกันสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา

ณ ฝั่งพระนคร เรามี **"ศาลาเฉลิมกรุง"** โรงมหรสพหลวงที่ก้าวล้ำด้วยระบบเสียงแห่งแรกของไทยในขณะเดียวกันที่ฝั่งธนบุรี **"อาคารศรีสุริยวงศ์"** (หรือปัจจุบันคือ อาคาร 150 ปี มหาบุรุษรัตนโกสินทร์) ก็ได้ถือกำเนิดขึ้นในฐานะหอประชุมที่ทันสมัยและเป็นศูนย์รวมรากเหง้าทางวัฒนธรรมแห่งย่านฝั่งธนบุรี

กำเนิดอาคารศรีสุริยวงศ์:

ความทันสมัยที่ซ่อนตัวอยู่ในย่านเก่า

ย้อนกลับไปเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2475 หลังจากที่ได้โรงเรียนบ้านสมเด็จพระยาอภัยมาอยู่ที่บ้านมอญ กระทรวงธรรมการ (ชื่อเดิมของกระทรวงศึกษาธิการ) ของไทย ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2435 ในสมัยรัชกาลที่ 5) ในขณะนั้นได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการสร้างหอประชุมอย่างเป็นทางการอาคารหลังนี้ได้รับการออกแบบโดย พระสาโรชรัตนนิมมานก์ (นายช่างกองสถาปัตยกรรม) และควบคุมการก่อสร้างโดย พระยาวิเศษ ศุภวัตร จนแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2476

ความโดดเด่นที่ทำให้หอประชุมแห่งนี้ถูกยกย่องว่า "ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งในประเทศ" คือโครงสร้างทางสถาปัตยกรรม ดังนี้

โครงสร้างแบบตะวันตก เป็นอาคาร 2 ชั้นสไตล์โมเดิร์น สร้างด้วยคอนกรีตผสมไม้

นวัตกรรมไร้เสากลาง ใช้โครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็กช่วงยาว ทำให้โล่งภายในกว้างขวาง ไม่มีเสากลางบดบังทัศนวิสัย

ระบบปฏิบัติการเพื่อการชมเวที ภายในประดับผ้า幔 และใช้เก้าอี้ไม้แบบพับขึ้นลงได้ บรรจุผู้ชมได้นับ 1,000 คน

รูปแบบเหล่านี้หาได้ยากยิ่งในยุคนั้น และมักปรากฏเฉพาะในโรงมหรสพขนาดใหญ่ชั้นนำ อย่างศาลาเฉลิมกรุงเท่านั้น

ยุคทองของพื้นที่ศิลปะการแสดงไทย (พ.ศ. 2475 – 2476)

หากเปรียบเทียบตามช่วงเวลา อาคารศรีสุริยวงศ์ และศาลาเฉลิมกรุง คือสถาปัตยกรรม "**รุ่งราว คราวเดียวกัน**" ที่สะท้อนวิสัยทัศน์ของยุคสมัยได้ดังนี้

ศาลาเฉลิมกรุง : สร้างขึ้นจากพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ของรัชกาลที่ 7 เพื่อเป็นของขวัญแก่พสกนิกรในวาระฉลองพระนคร 150 ปี (พ.ศ. 2475) และเปิดฉายภาพยนตร์เรื่องแรก "**มหาภัยใต้สมุทร**" ในวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2476

อาคารศรีสุริยวงศ์ : เริ่มอนุมัติงบประมาณ และก่อสร้างในปี พ.ศ. 2475 และแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2476 เช่นเดียวกัน

สถาปัตยกรรมทั้งสองแห่งไม่เพียงแต่เกิดในห้วงเวลาเดียวกัน แต่ยังทำหน้าที่เป็นตัวแทนของความมีชีวิตชีวาในการเปิดรับศิลปะตะวันตก ทั้งในแง่ของการแสดง และวิศวกรรมการก่อสร้าง ซึ่งภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ใน พ.ศ. 2475 กล่าวคือ การปฏิวัติสยาม พ.ศ. 2475 โดยกลุ่มคนที่เรียกตัวเองว่า "**คณะราษฎร**" ได้เข้ายึดอำนาจเพื่อเปลี่ยนระบอบการปกครองของประเทศไทยจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (**กษัตริย์มีอำนาจเด็ดขาด**) มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญ รัฐบาลได้รับโอนกิจการโฆษณาละครดนตรีจากสำนักพระราชวังมาอยู่ในสังกัด กรมศิลปากร เพื่อปฏิบัติหน้าที่บำรุงรักษาและส่งเสริมศิลปะนั้นสืบไป จวบจนถึงในสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้อนุมัติให้มีการสร้างโรงละครแห่งชาติขึ้น ณ บริเวณที่ทำการของกระทรวงคมนาคมเดิม ตั้งอยู่หน้าโรงเรียนนาฏศิลป์ ซึ่งทางราชการได้มอบอาคารหลังนี้ให้กรมศิลปากรเมื่อ พ.ศ. 2497 การดำเนินการก่อสร้างใช้เวลาประมาณ 5 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2504 – 2508 จึงแล้วเสร็จ

พื้นที่ชั้นล่างยังถูกปรับเปลี่ยนให้เป็น “แหล่งเรียนรู้กรุงธนบุรีศึกษา” เพื่อเป็นศูนย์กลางในการสืบค้นประวัติศาสตร์ รากเหง้าชุมชน และมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) ของฝั่งธนบุรีอย่างลึกซึ้ง การันตีคุณค่าด้วยรางวัลอนุรักษ์ศิลปสถาปัตยกรรมดีเด่น ประจำปี 2555 จากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

วันนี้ อาคาร 150 ปี มหาบุรุษรัตนโกมล (ช่วง บุนนาค) จึงไม่ได้เป็นเพียงแค่อุโมงค์หินปูนทรายที่สะท้อนอดีตอันรุ่งเรืองคู่กับศาลาเฉลิมกรุง แต่คือพื้นที่แห่งแรงบันดาลใจ ที่เชื่อมโยงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเข้ากับการสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงสมัยใหม่ได้อย่างลงตัว

จากมรดกทางวัฒนธรรม สู่จุดหมายสำคัญ ของอุตสาหกรรมบันเทิงระดับชาติ

ด้วยสถาปัตยกรรมที่เปี่ยมไปด้วยมนต์ขลัง ผสมผสานกลิ่นอายความคลาสสิกของยุคก่อนเข้ากับเทคโนโลยีระบบแสง สี เสียงที่ทันสมัยหลังการบูรณะ ทำให้ “โรงละครศรีสุริยวงศ์” ไม่ได้ถูกจำกัดบทบาทอยู่เพียงการเป็นพื้นที่ทางการศึกษาหรือเพื่อจัดแสดงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัยเท่านั้น แต่ศักยภาพของพื้นที่แห่งนี้ ได้ก้าวข้ามขีดจำกัด จนกลายเป็น “ฉากหลัง” และสถานที่ถ่ายทำยอดนิยมที่ดึงดูดค่ายเพลง สตูดิโอผู้ผลิตภาพยนตร์ละคร ซีรีส์ และแพลตฟอร์มสตรีมมิ่งชั้นนำระดับประเทศและระดับโลก ให้เข้ามาเนรมิตผลงานสร้างสรรค์มากมาย ดังที่ปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ได้แก่

สู่ “โรงละครศรีสุริยวงศ์” :

พื้นที่อนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมที่ยังมีลมหายใจ

กาลเวลาผ่านไป อาคารศรีสุริยวงศ์ไม่ได้หยุดนิ่งอยู่แค่ในอดีต ด้วยการตระหนักถึงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ทำการบูรณะครั้งใหญ่ (เสร็จสิ้นในปี พ.ศ. 2560) โดยพลิกโฉมพื้นที่ชั้นบนให้กลายเป็น “โรงละครศรีสุริยวงศ์” ที่เพียบพร้อมด้วยระบบแสง สี เสียง ที่ได้มาตรฐาน

ในการบูรณะครั้งนี้ ได้มีการยกระดับโครงสร้าง และสถาปัตยกรรมภายในอย่างพิถีพิถัน มีการติดตั้งแผ่นซับเสียงเพื่อป้องกันเสียงรบกวนเล็ดลอดออกสู่ภายนอก และช่วยเพิ่มสุนทรียภาพทางเสียงภายในโรงละครทำการปรับปรุงและขัดเงาพื้นไม้ทั้งในส่วนของเวทีการแสดงและพื้นที่นั่งผู้ชมให้กลับมามีความทรงคุณค่า รวมไปถึงการเพิ่มประสิทธิภาพจุดอำนวยความสะดวก และห้องควบคุม (Control Room) ให้มีความทันสมัย และตอบโจทย์การทำงานของโปรดักชันยุคใหม่ ทำให้พื้นที่แห่งนี้เหมาะสำหรับการจัดแสดงศิลปกรรมร่วมสมัย งานนาฏศิลป์ประยุกต์ ไปจนถึงการจัดแสดงเชิงวัฒนธรรมที่ต้องการพื้นที่ถ่ายทอดอารมณ์อย่างสมบูรณ์แบบ

ช่วงปี 2561 - 2562 | สุนทรียภาพแห่งท่วงทำนอง

โฆษณาโทรทัศน์ vivo : นำแสดงโดย **โต คัธดีลิกซ์ เวชสุภาพร** ซึ่งใช้บรรยากาศ
สุดคลาสสิกของโรงละครช่วยเสริมภาพลักษณ์ที่ดูภูมิฐานและมีรสนิยม

พ.ศ. 2563 | โลกเล่นบนแพลตฟอร์มสตรีมมิงระดับโลก

ซีรีส์ "อัน จัน" (Extraordinary Siamese Story: Eng and Chang): ออร์จินัลซีรีส์
ไทยฟอร์มยักษ์บน **Disney+ Hotstar** โดยมนต์เสน่ห์ของโครงสร้างอาคารได้ช่วย
ขับเน้นบรรยากาศและการเล่าเรื่องราวในอดีตได้อย่างสมบูรณ์แบบ

พ.ศ. 2564 | พลังแห่งดนตรีร่วมสมัย

มิวสิกวิดีโอแคมเปญ "Amazing Thailand" : **วง TaitosmithH** (ค่าย GeneLab)
ใช้พื้นที่โรงละครเพื่อส่งผ่านพลังของศิลปะดนตรีร็อกร่วมสมัยที่สะท้อนถึง
เอกลักษณ์ไทย

พ.ศ. 2565 | ปีแห่งความหลากหลายของศิลปะการแสดง

MV "คนที่จดจำ" : โดย **แต้ว ภูธร** (โปรเจกต์ The Rube feat. สุนารี ราชสีมา)
ถ่ายทอดความงดงามผ่านเส้นเรื่องที่ต้องการกลืนอายย้อนยุค

ละคร "ใจพิสุทธิ์" (ช่อง 3) : หนึ่งในละครชุดฟอร์มใหญ่ "ดวงใจเทวพรหม" ที่เลือก
ใช้ความสวยงามของอาคารเป็นฉากหลังสำคัญ

Workshop โดย **ไข่ ETC** : กิจกรรมสร้างสรรค์โดย Yamaha x วิทยาลัยการดนตรี
ใช้โรงละครเป็นพื้นที่ถ่ายทอดทักษะดนตรีระดับมืออาชีพ

MV "R U OK?" : ศิลปิน **TIGGER** จากค่าย gnest (GMM Music) พิสูจน์ว่าพื้นที่
ประวัติศาสตร์สามารถเข้ากับสไตล์โมเดิร์นได้อย่างลงตัว

พ.ศ. 2569 | การเติบโตที่ยั่งยืน

ซีรีส์ "สวดสร้อยมาลา" (ช่อง One31) : ต่อเนื่องการถ่ายทำสู่ปัจจุบัน ตอกย้ำ
การเป็น "พื้นที่มรดกที่มีชีวิต" (Living Heritage) ที่กองถ่ายทำระดับแนวหน้า
เลือกใช้บริการเช่า

การเข้ามาเยือนของโปรดักชันระดับแนวหน้าเหล่านี้ เป็นเครื่องการันตีได้อย่างชัดเจนว่า **อาคาร 150 ปี มหาบุรุษรัตนโกมล และโรงละครศรีสุริยวงศ์**
คือ "พื้นที่มรดกที่มีชีวิต" (Living Heritage) อย่างแท้จริง เป็นสถานที่ ที่อดีตและปัจจุบันเดินทางมาบรรจบกัน และพร้อมที่จะเป็นแรงบันดาลใจ
ในการผลักดันอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Economy) ของไทยให้ก้าวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง

แหล่งอ้างอิงข้อมูล

ศาลาเฉลิมกรุง. (ม.ป.ป.). ตำนานศาลาเฉลิมกรุง. <https://www.salachalermkrung.com/?c=legend>

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. (ม.ป.ป.). หน้าหลัก [เฟซบุ๊กเพจ]. Facebook. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2569,

จาก <https://www.facebook.com/Culture.bsru.ac.th>

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. (ม.ป.ป.). โรงละครศรีสุริยวงศ์. <https://culture.bsru.ac.th/sisuriyavong/>

อัมไพวรรณ เดชะชาติ, "50 ปีโรงละครแห่งชาติ : สถานที่มรดกโลกศิลปะจากอดีตถึงปัจจุบัน," ศิลปากร 58, 6 (2558): 4-15.

พ.ศ. 2567 | สู่จอแก้วกับโปรดักชันฟอร์มใหญ่

13 - 14 สิงหาคม | ซีรีส์ "ดวงตาสวรรค์" (Eyes of Heaven) :
จากค่าย Mono Original เข้ามาใช้พื้นที่ถ่ายทอดจากสำคัญ
ตอกย้ำว่าโครงสร้างไร้เสากลางตอบโจทย์การจัดมุมกล้อง
ของกองถ่ายขนาดใหญ่ได้ดียิ่งขึ้น

ละคร "เรือนไข่มุก" (ช่อง One31) : โปรดักชันพีเรียลสแชนด์
ที่ดึงเอาเสน่ห์หลักและมนต์ขลังของสถาปัตยกรรมมาใช้
ประกอบการเล่าเรื่อง

พ.ศ. 2568 | ก้าวสู่จอเงินและศิลปะไร้ขีดจำกัด

6 - 10 กุมภาพันธ์ | ภาพยนตร์ "เสือ" (สหมงคลฟิล์ม) :
ค่ายหนังระดับตำนานไว้วางใจเลือกใช้พื้นที่ที่หลักถ่ายทำ
สะท้อนความพร้อมในการรองรับโปรดักชันสเกลระดับโลก

23 - 24 กรกฎาคม | MV "ลามปาม (Circus)" :
ศิลปิน **BOWKYLION Ft. Jeff Satur** (ค่าย Whatttheduck)
เปลี่ยนโฉมโรงละครให้เข้ากับคอนเซ็ปต์ร่วมสมัยและความ
แฟนตาซีได้อย่างไร้รอยต่อ

ซีรีส์ "ขอเป็นพระเอกในหัวใจเธอ" (ช่อง GMM25) : การใช้
พื้นที่เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวในแวดวงการแสดงและการบันเทิง

ซีรีส์ "สวดสร้อยมาลา" (ช่อง One31) : เริ่มดำเนินการถ่ายทำ
ผลงานคุณภาพที่สะท้อนวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง